

Readucem în discuție trei medalii cunoscute, bătute în ultimul sfert al secolului XVIII, prezentând tipul unor variante noi și câteva ipoteze cu privire la baterea lor: medalia ce a comemorat evenimentele petrecute la Dunăre în octombrie 1771¹ și monedele-medalii "Constantin Hangerli"² și "Pavel I", ambele având pe revers acvila valahă³. Pieseile fac parte din Colecția "Moscova", Fondul vechiului Cabinet Numismatic al Bibliotecii Academiei Române, în prezent păstrat la Cabinetul Numismatic al Muzeului Național de Istorie.

Medalia "Luptele împotriva turcilor de la Dunăre din 22-24 octombrie 1771" a fost bătută probabil chiar în anul 1771 de către baronul Petru Nicolae de Gartenberg-Sadogurski⁴, în atelierul monetar de la Sadogura⁵. În timpul războaielor ruso-turce din anii 1768-1774, ca intendent general al armatelor ruse și prieten cu generalul Rumianțev, comandantul operațiunilor de la Dunăre, Sadogurski a oferit suma de 500.000 (1.000.000 după alte surse) ruble pentru susținerea campaniilor militare, cerând în schimb dreptul de a bate monede de bronz pentru teritoriile românești în atelierul său de la Sadogura⁶. În același timp s-au bătut și diferite medalii printre care și cea din bronz la care ne-am referit⁷.

De curând am depistat în colecțiile Cabinetului Numismatic al Muzeului Național mai multe exemplare ale acestei medalii, variante din bronz argintat sau bronz cu patină diferită, precum și o probă de prezentare din argint aurit care este nereușită - un rebut. Pe aceasta din urmă dorim să o facem cunoscută (planșa 1, nr. 1 a)⁸.

Nu insistăm asupra descrierii piesei, aceeași cu cea din Buletinul Societății Numismatice din 1905⁹. Exemplarul nostru este o medalie de prezentare; spre deosebire de celelalte variante - din bronz - este din argint, și încă aurit. Datorită procesului defectuos de batere piesa este imperfectă; reliefurile aversului este slab imprimat, legenda și numele autorului greu lizibile, iar din cauza aplicării unor lovituri insuficient de puternice la batere, nu s-a înlăturat surplusul de material, deci nu s-a obținut o margine dreaptă (vezi foto 1 a).

Cele două scuturi cu stemele Țării Românești și Moldovei ce apar pe avers, se aseamănă cu cele de pe monedele moldo-valahe datate 1771-1774¹⁰, fapt ce pledează pentru un

¹ G. Severeanu, BSNR, 2.10, 1905, p.49-50, unde este menționată o singură variantă, din bronz.

² *Catalogul medaliilor moldo-române cunoscute dela anul 1600 până la 1906*, BSNR, 3, 11-12, 1905-1906, p.8; variante din argint și bronz cu diametrul 25 mm, anul de batere 1799.

³ Șt.D. Tănăsescu, BSNR, 67-69, 1973-1975, p. 245; O. Iliescu, BSNR, 86-87, 1996, 64-65, planșa IV, nr.3 și notele 105-107.

⁴ Originar din Saxonia, Petru Nicolae de Gartenberg-Sadogurski s-a remarcat la curtea regelui August al III-lea, al cărui consilier privat și director al minelor (din 1763) a fost. Pierzându-și toate bunurile și demnitățile la moartea acestuia, a fost chemat după un timp de regele Stanislas August (și el saxon de origine) în Polonia, pentru reorganizarea Monetăriei regatului și exploatarea minelor de la Nowy targ (1765). Devenit baron prin hotărârea Dietei din 1768, a fost administrator al Monetăriei din Cracovia și Varșovia și membru în Comisia de organizare a fiscoiului. Ca membru important al Francmasoneriei, a înființat la Iași Loja Zeului Marte al cărui președinte a fost, George Severeanu, *op.cit.*, p. 47; Hutten-Czapski, *Catalogue de la collection des medailles et monnaies polonaises*, I, Graz, 1957, p. 207.

⁵ Baronul Gartenberg a cumpărat, pe la sfârșitul anilor 60 de la un boier moldovean, satul Sadogura aflat pe Prut la o leghe jumătate distanță de Cernăuți; aici a deschis un atelier monetar - după unele afirmații a folosit unul deja existent; *Hamburger Circelcorrespondenz*, III, 405, la G. Severeanu, *op.cit.*, p. 53; Hutten-Czapski, *op. cit.*, p.207.

⁶ G. Severeanu, *ibidem*; trei ani s-au bătut aici monede moldo-valahe din bronzul tunurilor capturate de la armata turcă și probe de prezentare din argint (în 1771 și 1773), cu valoarea exprimată în sistem otoman - parale - și rusesc - copeici și cu putere circulatorie în ambele principate (1771-1774) și apoi, medalii comemorative.

⁷ G. Severeanu, *op.cit.* care cunoște doar un singur exemplar, din bronz, considerat o piesă rară. Monetările rusești obțineau să însoțească emisiunile monetare oficiale de baterea unor medalii pentru aversul cărora se foloseau stanțe de la aversul acestor monede. Medaliiile se comercializau sau se distribuiau de către țar favorizilor; V. V. Uzdrenikov, *Russian Coins 1700-1917*, Moscova, 1992, p. 544.

⁸ Nu intenționăm să întocmim un catalog al tuturor medaliilor de acest tip, ci doar să facem cunoscută varianta asupra căreia ne-am oprit: la Muzeul Național sunt păstrate și alte exemplare, din metalele menționate.

⁹ Vezi nota 1.

¹⁰ D. Cernovodeanu, *Știința și arta heraldică în România*, București, 1977, p.323, Planșa LVIII, nr. 5; Chester L. Krause, Clifford Mishler, *Standard Catalog of World Coins*, Iola, Wisconsin, 1985, p.1548.

autor comun al acestor monede și al medaliei la care ne referim: Friedrich Comstandius, saxon de origine ca și baronul Sadogurski, "Münzmaister" al Monetăriei Sadogura¹¹.

Remarcăm ineditul acestei piese, interesantă deoarece ilustrează o etapă a procesului de batere, fiind și o medalie necunoscută până acum. Totodată ea reflectă importanța ce s-a acordat în epocă evenimentelor legate de războaiele ruso-turce din secolele XVIII-XIX care s-au desfășurat nu de puține ori pe teritoriul țărilor române influențându-le destinul¹².

Literatura de specialitate consideră medaliiile "Constantin Hangerli" și "Pavel I" falsuri moderne¹³. În Colecția Moscova se află două medalii "Pavel I" cu acvila valahă pe revers, asemănătoare ca tip dar din metale și cu diametre diferite, precum și șapte medalii "Constantin Hangerli" din metal comun, bronz, bronz argintat, bronz aurit, toate cu diametre și greutatea foarte apropiate, pentru reversul cărora s-au folosit 2 ștanțe diferite¹⁴. Prezentăm mai jos descrierea celor două tipuri de medalii, pentru care am trecut datele tehnice în Tabelul I:

Medalia Pavel I:

AV. Monograma țarului Pavel I: deasupra coroană imperială, dedesubt anul 1797; marginea dreaptă.

RV. Acvila valahă din stema Țării Românești, asemănătoare cu cea de pe reversul monedei-medalii Hangerli (chiar identică cu ștanța R 1 de la nr.3-4 din tabel).

Medalia Constantin Hangerli:

AV. În cerc liliar interior bustul domnitorului cu barbă în profil spre dreapta, purtând pe cap euca cu margine de blană împodobită cu surguci în formă de rozetă din globule și penaj; poartă haină încheiată cu brandemburguri și mantie imblănită. Legendă semicirculară de la stânga la dreapta HANGERLI. - + CONSTANTINVS; marginea este puțin înălțată.

RV. Acvila valahă din stema Țării Românești cu capul întors spre dreapta, ținând în cioc cruce, așezată pe terasă (dublă la nr. 3 -4 și simplă la nr. 5 -9); la dreapta capului acvilei soare figurat, la stânga crai nou; marginea este dreapta.

TABELUL I

Nr. crt.	Nr. inv.	Emitent	Metal	Diam/ mm.	Greut/ gr.	Revers	Stare conserv.	Observații
1.	PV.340	Pavel I	bronz argintat	22	3,0	R 1	bună	diam. =1 copeică 1797-1830; greut.= 1 denă 1810-1828.
2.	PV.1	Pavel I	argint	25	3.6	R1	Rv. uzat	diam. =1 copeică 1797-1830; greut.= 1 denă 1810-1828.
3.	PV.986/1	Constantin Hangerli	bronz argintat	25	5,2	R 1	Rv. șters	diam. =1 copeică 1797-1830; greut.= 1 denă 1797-1810.
4.	PV.986/2	Constantin Hangerli	bronz argintat	25	4,9	R 1	Rv. șters	diam. =1 copeică 1797-1830; greut.= 1 denă 1797-1810.

¹¹ G. Severeanu, *op.cit.*, p. 53; unele surse indică drept gravor al acestei medalii pe Stockmann, de fapt Stockmar, care locuia la Dresda (unde a și avut relații cu Garstenberg) și ale cărui lucrări, ca stil, seamănă cu aceasta, *ibidem*.

¹² *Istoria României*, III, p. 602-618; A.Boldur, *Istoria Basarabiei*, București, 1992, p.434-435.

¹³ Documentul care stă la baza afirmației este o scrisoare din 1848 a fostului consul austriac Timoni. Acesta menționează falsul executat de doi gravori austrieci, Lang și Appel, care au bătut o monedă Pavel I cu acvila valahă pe revers și o alta pe avers cu portretul domnitorului Constantin Hangerli, cu reversul monedei Pavel I; Șt.D.Tănăsescu, *op.cit.*, p.244-245 și Plansa II.

¹⁴ Deoarece nu intenționăm să întocmim un catalog al tuturor pieselor de acest fel din patrimoniul Muzeului, am luat în discuție doar piesele de la înregistrările de față, care prezintă o variație mai mare de metal.

5.	PV.986/ 3	Constantin Hangerli	bronz aurit	26	4,9	R 2	bună	diam. = 1 copeică 1797- 1830; greut. = 1 denă 1797-1810.
6.	PV.986/ 4	Constantin Hangerli	bronz	25	4,7	R 2	bună	diam. = 1 copeică 1797- 1830; greut. = 1 denă 1797-1810.
7.	PV.986/ 5	Constantin Hangerli	bronz	25,5	4,8	R 2	bună	diam. = 1 copeică 1797- 1830; greut. = 1 denă 1797-1810.
8.	PV.986/ 6	Constantin Hangerli	bronz	25	5,4	R 2	Rv. șters	diam. = 1 copeică 1797- 1830; greut. = 1 denă 1797-1810.
9.	PV.986/ 7	Constantin Hangerli	metal comun	25	4,6	R 2	Rv. uzat	diam. = 1 copeică 1797- 1830; greut. = 1 denă 1797-1810.

Din analiza descrierilor și tabelului se desprind unele observații:

1. Cele două medalii (de fapt monede-medalii) s-au bătut din metale diferite: "Pavel I" din argint (nr.2) și bronz argintat (nr.1) iar moneda-medalie "Hangerli" din bronz (nr.6-8), bronz argintat (nr.3-4), bronz aurit (nr.5), metal comun (nr.9).

2. Diametrele sunt diferite la medalile Pavel I - 22 mm (nr.1) și 25 mm (nr.2), corespunzătoare flanului monedei de o denă 1797 - 1810 și respectiv o copeică 1797 - 1810. Greutățile sunt puțin diferite: 3,0 gr. și respectiv 3,6 gr., apropiate monedei de o denă emisă în 1810 - 1828. Se poate observa că variațiile mici de greutate se datoresc și stării de conservare - piesa mai tocită având și greutatea mai mică.

Medaliile Hangerli au diametrele aproape egale, 25 mm, cu foarte mici variații (25,5 nr.7 și 26 mm nr. 5), greutatele comportându-se la fel: mici variații între 4,6 gr. (nr. 9) și 5,4 gr (nr. 8), două exemplare având greutate identică - 4,9 gr. (nr.4-5). Diametrele și gramajul sunt cele pentru 1 denă 1797-1810¹⁵.

3. Pentru revers s-au folosit două stanțe, R 1 - acvila așezată pe terasă dublă (nr. 1-2 Pavel I și nr. 3-4 Hangerli) și R 2 - acvila așezată pe terasă simplă (nr. 5-9 Hangerli), ambele cu mici variații de penaj, ceea ce presupune existența unei stanțe comune pentru reversul medaliilor Pavel I și Hangerli nr. 3 - 4 și a două stanțe de revers pentru medalia Hangerli.

4. Portretul domnitorului prezintă asemănări cu cel de pe medalile lui Brâncoveanu, dar suntem de părere că se datoresc modei vestimentelor de curte care nu a suferit multe modificări precum și artei portretului specifică școlii medalistice germane¹⁶. În schimb am constatat o asemănare, am zice destul de mare, cu portretul domnitorului Constantin Ipsilanti

¹⁵ V. Y. Uzdrenikov, *op. cit.*, p. 544 pentru informațiile referitoare la greutate și Robert P. Harris, *Guidebook of Russian Coins (1725 to 1970)*, California, 1971, p. 63-64 pentru cele referitoare la diametru.

¹⁶ În perioada la care ne referim, gravorii de la monetăria rusă erau de origine germană. Ei au creat o școală ce a dat o galerie întreagă de medaliști de renume în sec. XVIII - XIX. Cel mai mare medalist al Monetăriei Imperiale a fost Karl Alexandrovici Leberecht (1755-1827), originar din Memingen, Saxonia. Sub conducerea sa a fost restructurată Monetăria statului, creându-se un departament special pentru baterea medaliilor - Palatul Medaliilor. Membru al Academiei din 1794, a înființat aici o clasă de medalistică (1800) unde a predat heraldica, gravura în oțel și piatră. A avut printre elevi pe soția țarului Pavel I, Maria Feodorovna (Sofia Dorothea Augusta de Würtemberg, 1759-1828), autoarea mai multor medalii. Ea lucra și stanța pentru medalia încoronării soțului ei Pavel I (1797) și cea pentru o medalie dedicată fiului ei țarului Alexandru I (1814). Alți medaliști renumiți din această perioadă; Timofei Ivanov, contele Tolstoi, Lialin, Gube, ș.a. M.I. Smimov, *So znakom "S.P.B." - Očerki istorii Sankt-Petersburgskogo Monetnogo dvora 1724-1994*, Sankt Petersburg, 1994, p. 129, 131-132.

din 1802-1806¹⁷ și Alexandru Hangerli din 1807¹⁸, deși nu sunt portrete medalistice (sunt însă de epocă).

5. Acvila prezintă unele asemănări cu cea de pe sigiliul lui Mihail Șutu (Moldova) din 1792¹⁹, sau cu cea care apare în stemele unite de pe hrisovul său de așezământ din 1793; asemănări sunt și cu acvilele de pe diferitele variante ale monedelor moldo-valahe, bătute la Sadogura²⁰, fiind vorba despre un tip ce s-a impus cu cel puțin un secol în urmă și se va păstra în secolele XVIII - XIX.

6. Deoarece, în cazul reversurilor identice, medalia Pavel I este mai bine imprimată iar medalia Hangerli mai ștearsă, putem presupune cu titlul de ipoteză ce trebuie verificată că s-a bătut întâi medalia Pavel și apoi Hangerli, de aceea, probabil, s-a mai executat o ștanță de revers (variante R 2).

7. În secolele XVIII-XIX monetăriile rusești au cunoscut o specie numismatică proprie - NOVODEL, ce constă în baterea unor monede clasice cu stanțe originale mai vechi, pentru colecționari sau la comandă, finisarea făcându-se ca pentru medalii (un luciu, o patină specifică)²¹.

De asemenea se obișnuia ca după diferite emisiuni monetare să se bată medalii cu flanul și aversul monedelor oficiale, pentru revers folosindu-se stanțe foarte diferite, de la cel al unor alte tipuri monetare - sau doar elemente ale acestora diferit combinate - până la stanțe cu alegorii specifice medaliiilor care și ele puteau conține elemente din stanțele monedelor. Ceea ce se respecta era de obicei ștanța de avers (de la un tip monetar oficial foarte cunoscut), reversul variind în funcție de imaginația gravorului.

Adesea se recurgea la metode incorecte de batere ce puteau da naștere unor rebuturi. Din comoditate poate se imprima în serie aceleași elemente pe unele piese pe care n-ar fi trebuit să apară; se venea apoi și se înlătura ce era în plus prin răzuirea fețelor matrițelor, adăugându-se prin incizare ceea ce trebuia, astfel încât se obțineau tipuri foarte variate și curioase, putând fi considerate chiar falsuri (în aceste situații nici greutatea specifică tipului monetar oficial nu mai era riguros exactă, și nici diametrul)²².

Nu se respecta metalul caracteristic monedei de la care se folosea ștanța (era preferat bronzul). Astfel, la Monetăria din Sankt Petersburg s-au bătut novodele din bronz cu stanțele unor monede din argint sau novodeluri cu flanul monedelor de o rublă, dar din bronz. Tot în această monetărie s-a bătut un novodel folosind pentru avers o ștanță cu un portret inedit al țarului Alexandru I și pentru revers ștanța unei medalii-decorații bătute în 1810 oferită ca răsplătă reprezentanților regiunilor de frontieră ale Imperiului rus²³.

S-au bătut foarte frecvent astfel de medalii în timpul lui Alexandru I, pentru comemorarea reformelor sale democratice și a războaielor victorioase cu turcii și cu francezii²⁴.

Adesea, cu ocazia unor sărbători de masă cum erau încoronările se băteau, medalii populare cu sau fără toartă, care se distribuiau unor categorii largi ale populației²⁵. S-au bătut astfel de piese chiar cu stanțele unor decorații²⁶.

Ținând cont de aceste observații și pornind de la greutatea și diametrul pieselor noastre, am stabilit o legătură între ele și piese specifice monetăriei ruse. Astfel, plecând de la anul 1797 care apare pe piesa noastră cu monograma țarului, am constatat existența a două grupe de ani în care s-au bătut piese asemănătoare cu ale noastre.

- o copeică 1797-1810 = 10,24 gr și 20 - 24 mm;

1810-1830 = 6,83 gr și 20 - 24 mm;

- o denă 1797-1810 = 5,12 gr și 20 - 21 mm;

1810-1828 = 3,41 gr. și <20-25 mm>

- la anul 1810 se menționează baterea unor piese de o copeică cu diferite desene pentru revers, considerate probe²⁷.

¹⁷ N. Iorga, *Domni români după portrete și fresce contemporane*, Sibiu, 1930, p. 192.

¹⁸ *Ibidem*, p. 199-200.

¹⁹ D. Cernovodeanu, *op. cit.*, p. 319, planșa LVI, nr. 5.

²⁰ *Ibidem*, p. 323, planșa LVIII, nr. 1-5.

²¹ V. V. Uzdenikov, *op. cit.*, p. 658-659.

²² V. V. Uzdenikov, *Ibidem*.

²³ V. V. Uzdenikov, *op. cit.*, p. 658-659 și fig. 29, p. 657.

²⁴ *Ibidem*.

²⁵ De exemplu, medalia cu monogramă pe avers și cu diametrul de 21 mm, ca tipul de monedă de 1 denă ce s-a emis între 1797-1830 pentru încoronarea țarului Nicolae I (MNIR IV 3514, Col. BNR) sau ca medalia bătută cu ocazia încoronării țarului Nicolae II la Moscova în 1896, cu diametrul 27 mm și avers specific monedei de 3 copeici (MNIR IV 3542, Col. BNR), ambele din argint deși tipul monetar este din bronz; *Guidebook of Russian Coins*, p. 84-85 și pp. 114; 134.

²⁶ V. V. Uzdenikov, *op. cit.*, p. 658-659.

Prin urmare anul în care s-au bătut piese cu gramaj și diametrul foarte apropiate de cele ale noastre este 1810, an în care se știe că s-au emis și novodeluri cu valoare de o copeică și o denga, cu stanțe din anul 1810 dar și din anul 1807. Pentru această datare - 1807 sau 1810 - pledează și unele argumente de ordin istoric.

În Țara Românească, în primăvara anului 1807, timp de două luni, a domnit Alexandru Hangerli (frate, sau văr, în orice caz rudă cu fostul domnitor Constantin Hangerli ucis de turci în 1799). Și el tot fost dragoman, a fost plătit de Poartă pentru a accepta tronul Țării Românești dar, odată ajuns domn, a înclinat spre partida rusă. În momentul revenirii lui Constantin Ipsilanti, deși după restabilirea relațiilor ruso-turce în zonă, Alexandru Hangerli s-a retras în Ucraina, apoi la o proprietate a sa din Polonia unde a avut printre altele, și preocupări culturale (intocmirea unui dicționar greco-turc). A avut relații cu Germania, unul din fii săi stabilindu-se acolo²⁷.

Considerăm deci că aceste monede-medalii - sau novodeluri - au fost bătute la comanda lui Alexandru Hangerli, în 1807, în 1810 sau în jurul acestei date, pentru a comemora figura rudei sale ucise de turci, domnitorul Constantin Hangerli. Deși nu se cunosc relații ale acestuia din urmă cu Pavel I, n-ar fi exclus ca ele să fi existat și, printre motivele pentru care a fost ucis, să se fi aflat și eventuale sentimente filoruse²⁸.

Pieseile s-au lucrat într-unul din atelierele din Rusia care, am văzut, aveau mulți meșteri de formație germană. Aceste ipoteze se susțin și prin asemănarea chipului de pe medalia Hangerli cu portretul lui Alexandru Hangerli, care a servit probabil ca model pentru executarea stanței de avers.

S-ar putea explica în acest fel și afirmația consulului austriac precum că ar fi vorba de un fals executat de doi gravori germani - nu se spune când - , pentru că, într-adevăr nu sunt piese oficiale ci s-au făcut la comandă, mai târziu, fiind executate conform practicilor din atelierele monetare rusești.

Ele se înscriu în categoria speciei monetare aparte, novodel, de la sfârșitul secolului XVIII și primele decenii - mai ales - ale secolului XIX. Denumirea de monede-medalii este cea mai potrivită, deoarece s-au folosit stanțe originale și s-a respectat diametrul, gramajul și reprezentări ale unor monede oficiale, recurgându-se însă la o combinație între aceste grupe de elemente.

NEW CONTRIBUTIONS TO THE KNOWLEDGE OF SOME 18TH -19TH CENTURIES MEDALS

Abstract

The paper presents new variants of some 18th-19th century known pieces: a medal for the fights on the Danube against the Turks - October, 22-24, 1771 and coin-medals issued for Constantin Hangerli and czar Paul I, bearing the Wallachian eagle on the reverse.

The first medal was struck in the mint of Sadagura, founded by baron Peter Nicolas of Gartenberg. It was struck by Friedrich Constandius, engraver and director of the mint. It is a variant of the already known medal (made of bronze, very rare), a proof of gilt-silver or a medal with a failed representation considered a reject as the representation and the legend on the reverse are too slightly printed. The struck not strongly enough made a straight edge quite impossible.

Medals issued by Paul I and Constantin Hangerli

According to a writing of Timoni, the former Austrian consul (1848), those medals were considered modern forgeries, made by two German engravers in the first half of the 19th century. Taking into consideration some observation, the diameter and weight of the same Russian coins issued by Paul I and Alexander I between 1797 - 1810, one may think of them as being coin medals, specific for the Russian mint in the 18th - 19th centuries, the so called Novodel type. This type has resulted from the striking of some official monetary types with original dies - as a special command for collectors.

²⁷ *Guidebook of...*, p.71; vezi și nota 15.

²⁸ N.Gane, *Trecute vieți de doamne și domnițe*, II, p. 312; V.A Urechia, *Istoria Românilor*, IX, București, 1896, p. 171-174; *Istoria Românilor*, III, București, 1963, p. 718-720.

²⁹ Între anii 1798-1800 a existat și o apropiere între Rusia și Imperiul Otoman, datorată politicii de colaborare în Mediterana, inițiată de Pavel I pentru a lovi Franța și concretizată în tratatul încheiat la 23 decembrie 1798. Rusia a atacat Italia, generalul Suvorov ocupând Roma în iunie 1799. În amintirea acestei victorii generalul a fost supranumit "Râmski" și i sa dedicat o medalie. Pe de altă parte, Pavel I a dat un ucaz în 5 aprilie 1797 prin care aducea îmbunătățiri situației unor categorii sociale mai puțin favorizate: țăranii erau scutiți de muncă în zilele de duminică și sărbători; corvezile erau reduse la trei zile pe săptămână, se interzicea vânatul cerbilor pe pământul țăranilor din Rusia Mică, se ameliora situația micului cler sătesc, precum și regimul din Livonia și Principatele Dunărene. Nu este exclus ca o parte a boierimii din Țara Românească să fi avut motive de admirație și apropiere față de Pavel I și politica sa, poate chiar cei din familia sa: partida lui Alexandru Hangerli. (*Marea Enciclopedie Sovietică*, 31, Moscova, 1955, p. 508; *Grand Larousse Encyclopédique*, 8, Paris, 1963).

In this category it might also be included coins considered proofs or medals that were struck with the observe die of some coins. They used to bear on the reverse different dies that were specific for some medals, also including certain elements that belonged to coins in circulation at that time.

Specific for that period are also the medals for which dies of orders and decorations have been used for the observe, i.e. the medal struck in 1810 by Tzar Alexander I for the officials of the boundary regions of the Russian Empire and the popular medal with hook struck for the coronations of Nicolas I and Nicolas II.

An analysis of the diameter and weight of these pieces as well as of the coins struck in that period let us think that the coin-medals with the name of Paul I and Constantin Hangerli could have been struck in 1807 - 1810, using the dies for one denar and one kopek coins.

In 1807 Alexander Hangerli had a sort reign of only several months. He was Constantin Hangerli's relative. Alexander Hangerli was paid by the Turks to reign in Wallachia. He ended up taking the side of the Russians. He established himself in Poland and was naturalised German towards the end of his life.

It is possible that Alexander Hangerli had ordered this medal to commemorate Constantin Hangerli, killed by the Turks in 1799. The medal was struck in 1807 or 1810 in an official Russian mint that was acquainted with Novodel type.

Hypothetically, one may observe an rapprochement between Paul I and Constantin Hangerli. That could have been another reason for the Turks to get rid of Constantin Hangerli in such a violent way.

LIST OF FIGURES.

1a. Medal dedicated to the fight on the Danube, 1771. (2/1).

1-2. Medal-coins Pavel I, with revers type 1 (2/1).

3-4. Medal-coins Constantin Hangerli; revers type 1 (2/1).

5-7-8. Medal-coins Constantin Hangerli; revers type 2 (2/1).

Plate 4. Constantin Ypsilanti, prince of Moldavia: 1802 - 1806, - contemporaneous engraving, (sec. XIX).

Plate 5. Alexandru Hangerli, prince of Wallachia, 1807, - after a portrait founded at Stockholm.

1a

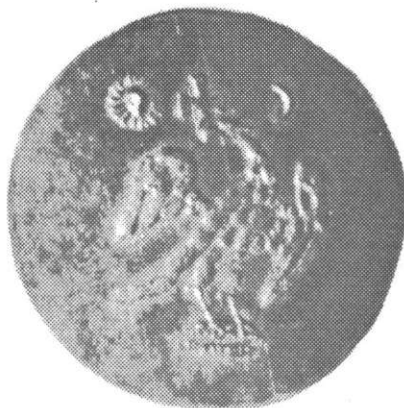
Contribuții la cunoașterea unor medalii de secolele XVIII–XIX

1

2

3

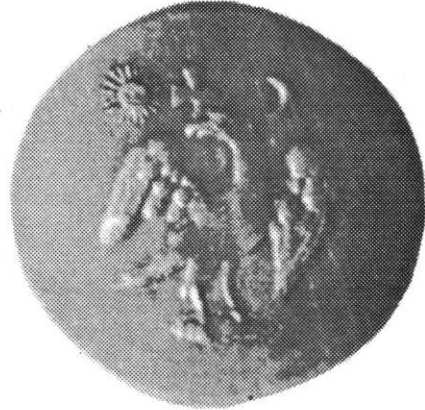
4

Contribuții la cunoașterea unor medalii de secolele XVIII-XIX

5

7

8

Contribuții la cunoașterea unor medalii de secolele XVIII–XIX

CONSTANTIN IPSILANTI, 1802–1806
DOMN AL MOLDOVEI
după o stampă contemporană (sec. al XIX-lea)

Contribuții la cunoașterea unor medalii de secolele XVIII–XIX

ALEXANDRU HANGERLI, 1807
DOMN AL ȚĂRII-ROMÂNEȘTI
după un portret găsit de d. C. Karadja la Stockholm

Contribuții la cunoașterea unor medalii de secolele XVIII-XIX